

НОВА ЦІЛКОМ ІНТЕГРОВНА БЕЗДИСПЕРСІЙНА ДИНАМІЧНА СИСТЕМА НЕБЕСНОГО ТИПУ, ПОРОДЖЕНА ВЕКТОРНИМИ ПОЛЯМИ НА ТОРІ

М. М. Притула

Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, 79602, Україна,
email: mykola.prytula@gmail.com

The problem of derivation of a new spatially two-dimensional dispersion-free Lax – Sato completely integrable equation of celestial type is studied.

Розглянуто задачу про виведення нового просторово-двовимірного бездисперсійного рівняння небесного типу, цілком інтегровного за Лаксом – Сато.

1. Вступ. Небесні рівняння, вперше впроваджені Є. Плебанським [1], являють собою новий тип бездисперсійних цілком інтегровних нелінійних диференціальних рівнянь із частинними похідними. Їхня математична структура зумовлена глибоким зв'язком зі спеціальними Лі-алгебраїчними структурами на функціональних многовидах та властивостями, які детально вивчали протягом останніх десятиліть багато спеціалістів із нелінійного аналізу (див., наприклад, [2 – 17]). Зокрема в працях [7 – 9, 14 – 16] розвинуто Лі-алгебраїчну схему Адлера – Костанта – Суріо [9 – 11] на випадок нелінійних динамічних систем, породжених інваріантами Казіміра групи петлевих дифеоморфізмів тора \mathbb{T}^n , $n \in \mathbb{N}$, на коалгебрі Лі петлевих векторних полів на торі і які породжують потоки Лі – Пуассона на відповідно асоційованому функціональному многовиді. Враховуючи властивості інваріантів Казіміра, всі таким чином побудовані потоки є пуассоновими, що дає можливість зображення відповідних небесних рівнянь у вигляді комутативних векторних полів типу Лакса – Сато. Далі реалізовано вказану конструкцію для спеціального вигляду породжуючого елемента коалгебри Лі петель на торі \mathbb{T}^2 , який характеризується двома особливостями типу полюс в $\lambda = 0$ та $\lambda = \infty$, що дало можливість навести нову нескінченну ієрархію інтегровних бездисперсійних диференціальних рівнянь небесного типу.

2. Виведення рівняння небесного типу. Використовуючи Лі-алгебраїчний підхід, розвинутий в роботах [7 – 9], ми побудуємо нові нескінченні ієрархії комутативних потоків систем еволюційних диференціальних рівнянь на певному функціональному многовиді $M \subset C^\infty(\mathbb{T}^2; \mathbb{R}^3)$ як спеціальних потоків на орбітах спряженого простору $\tilde{\mathcal{G}}^* := \widehat{\text{diff}}^*(\mathbb{T}^2)$ до алгебри Лі $\tilde{\mathcal{G}}$ голоморфних векторних полів на двовимірному торі \mathbb{T}^2 , породжених вибраним кореневим елементом $\tilde{l} \in \tilde{\mathcal{G}}^*$ і відповідними інваріантами Казіміра групи дифеоморфізмів $\widehat{\text{Diff}}^*(\mathbb{T}^2)$, причому умови сумісності цих потоків у формі Лакса – Сато точно збігаються з відповідними рівняннями небесного типу.

Нехай кореневий елемент $\tilde{l} \in \tilde{\mathcal{G}}^*$ задано у вигляді

$$\tilde{l} = a(x; \lambda)dx_1 + b(x; \lambda)dx_2, \quad (1)$$

де

$$a = l_1 = \frac{u}{\lambda} + v, \quad b = l_2 = p + \lambda w, \quad (2)$$

а функції u, v, p належать $C^\infty(\mathbb{R}^2 \times \mathbb{T}^2; \mathbb{R})$, $x = (x_1, x_2) \in \mathbb{T}^2$, $\lambda \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$. Використаємо формулу (3.29) з [8] за змінною y :

$$\begin{aligned} & \left\langle \frac{\partial}{\partial x}, \circ \nabla h^{(y)}(l) \right\rangle l + \left\langle l, \left(\frac{\partial}{\partial x} \nabla h^{(y)}(l) \right) \right\rangle = \\ & = \left\langle \nabla h^{(y)}(l), \frac{\partial}{\partial x} \right\rangle l + \left\langle \left(\frac{\partial}{\partial x}, \nabla h^{(y)}(l) \right) \right\rangle l + \left\langle l, \left(\frac{\partial}{\partial x} \nabla h^{(y)}(l) \right) \right\rangle := \\ & := \left(\tilde{A}_{\nabla h^{(y)}} + B_{\nabla h^{(y)}} \right) l \end{aligned} \quad (3)$$

або в подібній формі за змінною t :

$$\left\langle \frac{\partial}{\partial x}, \circ \nabla h^{(t)}(l) \right\rangle l + \left\langle l, \left(\frac{\partial}{\partial x} \nabla h^{(t)}(l) \right) \right\rangle := \left(\tilde{A}_{\nabla h^{(t)}} + B_{\nabla h^{(t)}} \right) l,$$

де

$$\tilde{A}_{\nabla h^{(y)}} := \left\langle \nabla h^{(y)}(l), \frac{\partial}{\partial x} \right\rangle, \quad \tilde{A}_{\nabla h^{(t)}} := \left\langle \nabla h^{(t)}(l), \frac{\partial}{\partial x} \right\rangle,$$

а векторні поля на торі \mathbb{T}^2 визначаються виразами

$$\begin{aligned} B_{\nabla h^{(y)}} & := \left\langle \frac{\partial}{\partial x}, \nabla h^{(y)}(l) \right\rangle + \left(\frac{\partial}{\partial x} \nabla h^{(y)}(l) \right), \\ B_{\nabla h^{(t)}} & := \left\langle \frac{\partial}{\partial x}, \nabla h^{(t)}(l) \right\rangle + \left(\frac{\partial}{\partial x} \nabla h^{(t)}(l) \right), \end{aligned}$$

які, як правило, є матричними гомоморфізмами в евклідовому просторі E^n , $y, t \in \mathbb{R}$ — відповідно еволюційні параметри.

Розглянемо випадок, коли кореневий елемент $\tilde{l} \in \tilde{\mathcal{G}}^*$ сингулярний при $|\lambda| \rightarrow 0$. У цьому випадку отримаємо асимптотичну формулу (3.19) з [8] у вигляді

$$\nabla h(l)_- := \nabla h^{(p)}(l)_- \sim \lambda^{-p} \sum_{j \geq 0} \nabla h_j^{(p)}(l) \lambda^j$$

або у вигляді

$$\nabla h(l)_- := (\nabla h_1, \nabla h_2)_-^T = \sum_{j \geq 0} (f_j, g_j)^T \lambda^j, \quad |\lambda| \rightarrow 0, \quad (4)$$

де

$$l = (a, b)^T, \quad x \in \mathbb{R}^2.$$

Для знаходження елементів $f_j, g_j, j = 0, 1, 2, \dots$, підставимо (2), (4) у (3) і отримаємо співвідношення

$$\begin{aligned} & \left(\frac{\partial f_j}{\partial x_1} + \frac{\partial g_j}{\partial x_2} \right) v + u \left(\frac{\partial f_{j+1}}{\partial x_1} + \frac{\partial g_{j+1}}{\partial x_2} \right) + f_{j+1} u_{x_1} + g_{j+1} u_{x_2} + \\ & + f_j v_{x_1} + g_j v_{x_2} + v \frac{\partial f_j}{\partial x_1} + u \frac{\partial f_{j+1}}{\partial x_1} + p \frac{\partial g_j}{\partial x_1} + w \frac{\partial g_{j-1}}{\partial x_1} = 0, \end{aligned} \quad (5)$$

$$\begin{aligned} & \left(\frac{\partial f_j}{\partial x_1} + \frac{\partial g_j}{\partial x_2} \right) p + w \left(\frac{\partial f_{j-1}}{\partial x_1} + \frac{\partial g_{j-1}}{\partial x_2} \right) + f_j p_{x_1} + f_{j-1} w_{x_1} + \\ & + g_j p_{x_2} + g_{j-1} w_{x_2} + v \frac{\partial f_j}{\partial x_2} + u \frac{\partial f_{j+1}}{\partial x_2} + p \frac{\partial g_j}{\partial x_2} + w \frac{\partial g_{j-1}}{\partial x_2} = 0. \end{aligned} \quad (6)$$

Із співвідношень (5), (6) послідовно знаходимо f_j, g_j для $j = -1, 0, 1$,

$$\begin{aligned} f_0 &= 1, & g_0 &= \frac{q_{x_1}}{u}, & f_1 &= r_{x_1} - \frac{pq_{x_1}}{u^2}, & g_1 &= \frac{z_{x_1}}{u} - \frac{vq_{x_1}}{u^2}, \\ f_2 &= \rho_{x_1} + r_{x_2} z_{x_1} + (r_{x_1})^2 - 2\alpha_1 p z_{x_2} - 4\alpha_1 p r_{x_1} - \alpha_1 w + 4\alpha_1^2 p^2, \\ g_2 &= \gamma_{x_1} - v g_1 - r_{x_1} z_{x_1} - \alpha_1 r_{x_1}^2, \end{aligned} \quad (7)$$

де

$$u = -q_{x_2}, \quad p = q_{x_2} r_{x_2}, \quad z_{x_1} = g_0 v + u g_1, \quad v = -z_{x_2} - 2u f_1. \quad (8)$$

Покладемо $u = 1$. Тоді з (8) отримаємо, що $q_{x_2} = -1$, $q = -x_2 + \alpha_1 x_1$, тобто

$$q_{x_1} = u g_0 = g_0 = \alpha_1 = \text{const},$$

а співвідношення (7) набувають вигляду

$$f_0 = 1, \quad g_0 = \alpha_1 = \text{const},$$

$$f_1 = r_{x_1} - \alpha_1 p, \quad g_1 = z_{x_1} - \alpha_1 v = z_{x_1} + \alpha_1 z_{x_2} + 2\alpha_1 r_{x_1} + 2\alpha_1^2 r_{x_2}, \quad (9)$$

$$v = -z_{x_2} - 2r_{x_1} - 2\alpha_1 r_{x_2}, \quad p = -r_{x_2}. \quad (10)$$

Беремо до уваги формулу (3.19) з [8] за еволюційним параметром y :

$$\nabla h^{(y)}(l)_- = \lambda \times (\lambda^{-p_y - 1} \nabla h(l))_-, \quad n \in \mathbb{Z}_+. \quad (11)$$

Тоді при $p_y = 0$ із співвідношення (11) отримаємо обчислювальну формулу

$$\begin{aligned} \nabla h^{(y)}(l)_- &= \lambda \times (\lambda^{-1} \nabla h(l))_- = \\ &= \lambda \times [\lambda^{-1} \nabla h_0(l) + \lambda^0 \nabla h_1(l) + \lambda^1 \nabla h_2(l) + \lambda^2 \nabla h_3(l) \dots]_- = \\ &= \lambda \times [\lambda^{-1} \nabla h_0(l)] = \nabla h_0(l) = \begin{pmatrix} f_0 \\ g_0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ \alpha_1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \nabla h_1^{(y)} \\ \nabla h_2^{(y)} \end{pmatrix}. \end{aligned} \quad (12)$$

Підставляючи (12), (2) у (5), (6) і розв'язуючи ці співвідношення, одержуємо рівняння

$$u_y = 0,$$

$$v_y = v_{x_1} + \alpha_1 v_{x_2},$$

$$p_y = p_{x_1} + \alpha_1 p_{x_2},$$

$$w_y = w_{x_1} + \alpha_1 w_{x_2},$$

де v , p мають вигляд (10), а

$$w = -\rho_{x_2} - pr_{x_1} - pz_{x_2} + 2\alpha_1 p^2.$$

Беремо до уваги формулу (3.19) з [8] за еволюційним параметром t :

$$\nabla h^{(t)}(l)_- = \lambda \times (\lambda^{-p_t-1} \nabla h(l))_-. \quad (13)$$

Тоді при $p_t = 1$ з (13) отримуємо обчислювальну формулу за еволюційним параметром t :

$$\begin{aligned} \nabla h^{(t)}(l)_- &= \lambda \times (\lambda^{-1-1} \nabla h(l))_- = \\ &= \lambda \times [\lambda^{-2} \nabla h_0(l) + \lambda^{-1} \nabla h_1(l) + \lambda^0 \nabla h_2(l) + \lambda^1 \nabla h_3(l) + \dots]_- = \\ &= \lambda \times [\lambda^{-2} \nabla h_0(l) + \lambda^{-1} \nabla h_1(l)] = \lambda^{-1} \nabla h_0(l) + \lambda^0 \nabla h_1(l) = \\ &= \lambda^{-1} \begin{pmatrix} f_0 \\ g_0 \end{pmatrix} + \lambda^0 \begin{pmatrix} f_1 \\ g_1 \end{pmatrix} = \lambda^{-1} \begin{pmatrix} 1 \\ \alpha_1 \end{pmatrix} + \lambda^0 \begin{pmatrix} r_{x_1} + \alpha_1 r_{x_2} \\ z_{x_1} - \alpha_1 v \end{pmatrix} = \\ &= \begin{pmatrix} \frac{1}{\lambda} + r_{x_1} - \alpha_1 p \\ \frac{1}{\lambda} \alpha_1 + z_{x_1} - \alpha_1 v \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \nabla h_1^{(t)} \\ \nabla h_2^{(t)} \end{pmatrix}. \end{aligned} \quad (14)$$

Підставляючи (14), (2) у (5), (6) і розв'язуючи ці співвідношення, одержуємо рівняння

$$u_t = 0,$$

$$v_t = 2v f_{1,x_1} + v g_{1,x_2} + v_{x_1} f_1 + v_{x_2} g_1 + p g_{1,x_1}, \quad (15)$$

$$w z_{x_1 x_1} - \alpha_1 w v_{x_1} = 0, \quad (16)$$

$$\begin{aligned} p_t &= p r_{x_1 x_1} + 2p z_{x_1 x_2} + w_{x_1} + r_{x_1} p_{x_1} + p_{x_2} z_{x_1} + v r_{x_1 x_2} + \\ &+ \alpha_1 p r_{x_1 x_2} + \alpha_1 r_{x_2} p_{x_1} + \alpha_1 v r_{x_2 x_2} - 2\alpha_1 p v_{x_2} - \alpha_1 p_{x_2} v + \alpha_1 w_{x_2}, \end{aligned} \quad (17)$$

$$\begin{aligned} w_t &= w r_{x_1 x_1} + r_{x_1} w_{x_1} + z_{x_1} w_{x_2} + 2w z_{x_1 x_2} - \\ &- \alpha_1 p_{x_1} w - 2\alpha_1 v_{x_2} w - \alpha_1 p w_{x_1} - \alpha_1 v w_{x_2}. \end{aligned} \quad (18)$$

З рівняння (16) маємо

$$w(z_{x_1} - \alpha_1 v)_{x_1} = w g_{1,x_1} = 0. \quad (19)$$

З урахуванням (19) розглянемо два випадки:

- 1) $w = 0$, $g_{1,x_1} \neq 0$;
- 2) $w \neq 0$, $g_{1,x_1} = 0$.

Випадок 1: $w = 0$, $g_{1,x_1} \neq 0$.

Виразимо змінні v , p , f_1 , g_1 у лівій і правій частинах (15) через змінні r , z . З цією метою, підставляючи (9), (10) у (15), отримуємо таке співвідношення (виділяємо повні похідні за змінними x_1 , x_2):

$$\begin{aligned}
 (-z_{x_2} - 2r_{x_1} - 2\alpha_1 r_{x_2})_t &= -(z_t)_{x_2} - (2r_t)_{x_1} - (2\alpha_1 r_t)_{x_2} = \\
 &= -2z_{x_2} r_{x_1 x_1} - 6r_{x_1} r_{x_1 x_1} - z_{x_2} z_{x_1 x_2} - 3r_{x_1} z_{x_1 x_2} - z_{x_1} z_{x_2 x_2} - \\
 &\quad - 2z_{x_1} r_{x_1 x_2} - r_{x_2} z_{x_1 x_1} - 8\alpha_1 r_{x_2} r_{x_1 x_1} - 4\alpha_1 r_{x_2} z_{x_1 x_2} - \\
 &\quad - 14\alpha_1 r_{x_1} r_{x_1 x_2} - 2\alpha_1 z_{x_1} r_{x_2 x_2} - 6\alpha_1 z_{x_2} r_{x_1 x_2} - \\
 &\quad - 2\alpha_1 z_{x_2} z_{x_2 x_2} - 4\alpha_1 r_{x_1} z_{x_2 x_2} - 4\alpha_1^2 z_{x_2} r_{x_2 x_2} - \\
 &\quad - 8\alpha_1^2 r_{x_1} r_{x_2 x_2} - 4\alpha_1^2 r_{x_2} z_{x_2 x_2} - 16\alpha_1^2 r_{x_2} r_{x_1 x_2} - 8\alpha_1^3 r_{x_2} r_{x_2 x_2} = \\
 &= -(2r_{x_1} z_{x_2})_{x_1} - (3r_{x_1}^2)_{x_1} - (z_{x_1} z_{x_2})_{x_2} - (r_{x_1} z_{x_1})_{x_2} - (r_{x_2} z_{x_1})_{x_1} - \\
 &\quad - (8\alpha_1 r_{x_1} r_{x_2})_{x_1} - (3\alpha_1 r_{x_1}^2)_{x_2} - (4\alpha_1 r_{x_1} z_{x_2})_{x_2} - (2\alpha_1 r_{x_2} z_{x_1})_{x_2} - \\
 &\quad - (2\alpha_1 r_{x_2} z_{x_2})_{x_1} - (\alpha_1 z_{x_2}^2)_{x_2} - (4\alpha_1^2 r_{x_2} z_{x_2})_{x_2} - \\
 &\quad - (8\alpha_1^2 r_{x_1} r_{x_2})_{x_2} - (4\alpha_1^2 r_{x_2}^2)_{x_1} - (4\alpha_1^3 r_{x_2}^2)_{x_2}. \tag{20}
 \end{aligned}$$

З (20) виділяємо доданки при похідних за змінною x_2 і одержуємо

$$\begin{aligned}
 -(z_t)_{x_2} - (2\alpha_1 r_t)_{x_2} &= -(z_{x_1} z_{x_2})_{x_2} - (r_{x_1} z_{x_1})_{x_2} - (3\alpha_1 r_{x_1}^2)_{x_2} - \\
 &\quad - (4\alpha_1 r_{x_1} z_{x_2})_{x_2} - (2\alpha_1 r_{x_2} z_{x_1})_{x_2} - (\alpha_1 z_{x_2}^2)_{x_2} - \\
 &\quad - (4\alpha_1^2 r_{x_2} z_{x_2})_{x_2} - (8\alpha_1^2 r_{x_1} r_{x_2})_{x_2} - (4\alpha_1^3 r_{x_2}^2)_{x_2}. \tag{21}
 \end{aligned}$$

З (21) маємо рівняння для r , z :

$$\begin{aligned}
 z_t + 2\alpha_1 r_t &= z_{x_1} z_{x_2} + r_{x_1} z_{x_1} + 3\alpha_1 r_{x_1}^2 + 4\alpha_1 r_{x_1} z_{x_2} + \\
 &\quad + 2\alpha_1 r_{x_2} z_{x_1} + \alpha_1 z_{x_2}^2 + 4\alpha_1^2 r_{x_2} z_{x_2} + 8\alpha_1^2 r_{x_1} r_{x_2} + 4\alpha_1^3 r_{x_2}^2, \tag{22}
 \end{aligned}$$

а з (20) отримуємо рівняння для r (прирівняли вирази при похідних за змінною x_1):

$$r_t = r_{x_1} z_{x_2} + \left(\frac{1}{2}\right) r_{x_2} z_{x_1} + \left(\frac{3}{2}\right) r_{x_1}^2 + 4\alpha_1 r_{x_1} r_{x_2} + \alpha_1 r_{x_2} z_{x_2} + 2\alpha_1^2 r_{x_2}^2. \tag{23}$$

Підставимо вираз (23) у (22) і одержимо рівняння для z :

$$\begin{aligned}
 z_t &= -2\alpha_1 r_t + z_{x_1} z_{x_2} + r_{x_1} z_{x_1} + 3\alpha_1 r_{x_1}^2 + 4\alpha_1 r_{x_1} z_{x_2} + 2\alpha_1 r_{x_2} z_{x_1} + \\
 &\quad + \alpha_1 z_{x_2}^2 + 4\alpha_1^2 r_{x_2} z_{x_2} + 8\alpha_1^2 r_{x_1} r_{x_2} + 4\alpha_1^3 r_{x_2}^2 = \\
 &= z_{x_1} z_{x_2} + r_{x_1} z_{x_1} + 2\alpha_1 r_{x_1} z_{x_2} + \alpha_1 r_{x_2} z_{x_1} + \alpha_1 z_{x_2}^2 + 2\alpha_1^2 r_{x_2} z_{x_2}. \tag{24}
 \end{aligned}$$

Враховуючи випадок 1 ($w = 0, g_{1,x_1} \neq 0$), виразимо змінні v, p у лівій і правій частинах (17) через змінні r, z . З цією метою підставимо (9), (10) у (17) і отримаємо вираз (виділяємо повні похідні)

$$\begin{aligned}
 p_t &= (-r_{x_2})_t = -(r_t)_{x_2} = pr_{x_1x_1} + 2pz_{x_1x_2} + w_{x_1} + r_{x_1}p_{x_1} + p_{x_2}z_{x_1} + vr_{x_1x_2} + \\
 &+ \alpha_1pr_{x_1x_2} + \alpha_1r_{x_2}p_{x_1} + \alpha_1vr_{x_2x_2} - 2\alpha_1pv_{x_2} - \alpha_1p_{x_2}v + \alpha_1w_{x_2} = \\
 &= -z_{x_2}r_{x_1x_2} - 3r_{x_1}r_{x_1x_2} - 2r_{x_2}z_{x_1x_2} - z_{x_1}r_{x_2x_2} - r_{x_2}r_{x_1x_1} - \\
 &- 8\alpha_1r_{x_2}r_{x_1x_2} - 2\alpha_1r_{x_2}z_{x_2x_2} - 2\alpha_1z_{x_2}r_{x_2x_2} - 4\alpha_1r_{x_1}r_{x_2x_2} - 8\alpha_1^2r_{x_2}r_{x_2x_2} = \\
 &= -(r_{x_2}z_{x_1})_{x_2} - (r_{x_1}^2)_{x_2} - (z_{x_2}r_{x_2})_{x_1} - (r_{x_1}r_{x_2})_{x_1} - \\
 &- (2\alpha_1r_{x_2}z_{x_2})_{x_2} - (4\alpha_1r_{x_1}r_{x_2})_{x_2} - (4\alpha_1^2r_{x_2}^2)_{x_2} - (2\alpha_1r_{x_2}^2)_{x_1}. \tag{25}
 \end{aligned}$$

Із співвідношення (25) одержуємо рівняння для r (прирівняли похідні за змінною x_2):

$$r_t = r_{x_2}z_{x_1} + r_{x_1}^2 + 2\alpha_1r_{x_2}z_{x_2} + 4\alpha_1r_{x_1}r_{x_2} + 4\alpha_1^2r_{x_2}^2. \tag{26}$$

Об'єднуючи отримані вище результати обчислень, можна сформулювати таку теорему.

Теорема 1. *Кореневий елемент (1), (2) коалгебри Лі алгебри Лі векторних полів на торі \mathbb{T}^2 при умові, що функціональний параметр $w = 0$, породжує нескінченну ієрархію інтегровних бездисперсійних рівнянь небесного типу, першими представниками якої є система еволюційних пуассонових потоків (24), (26) відповідно.*

Розглянемо випадок 2 ($w \neq 0, g_{1,x_1} = 0$).

При цій умові з рівняння (17) отримуємо співвідношення

$$\begin{aligned}
 p_t &= (-r_{x_2})_t = -(r_t)_{x_2} = pr_{x_1x_1} + 2pz_{x_1x_2} + w_{x_1} + r_{x_1}p_{x_1} + p_{x_2}z_{x_1} + vr_{x_1x_2} + \\
 &+ \alpha_1pr_{x_1x_2} + \alpha_1r_{x_2}p_{x_1} + \alpha_1vr_{x_2x_2} - 2\alpha_1pv_{x_2} - \alpha_1p_{x_2}v + \alpha_1w_{x_2} = \\
 &= w_{x_1} - z_{x_2}r_{x_1x_2} - 3r_{x_1}r_{x_1x_2} - 2r_{x_2}z_{x_1x_2} - z_{x_1}r_{x_2x_2} - r_{x_2}r_{x_1x_1} - \alpha_1w_{x_2} - \\
 &- 8\alpha_1r_{x_2}r_{x_1x_2} - 2\alpha_1r_{x_2}z_{x_2x_2} - 2\alpha_1z_{x_2}r_{x_2x_2} - 4\alpha_1r_{x_1}r_{x_2x_2} - 8\alpha_1^2r_{x_2}r_{x_2x_2} = \\
 &= (w)_{x_1} - (r_{x_2}z_{x_1})_{x_2} - (r_{x_1}^2)_{x_2} - (r_{x_2}z_{x_2})_{x_1} - (r_{x_1}r_{x_2})_{x_1} + \\
 &+ (\alpha_1w)_{x_2} - (2\alpha_1r_{x_2}z_{x_2})_{x_2} - (4\alpha_1r_{x_1}r_{x_2})_{x_2} - (4\alpha_1^2r_{x_2}^2)_{x_2} - (2\alpha_1r_{x_2}^2)_{x_1}. \tag{27}
 \end{aligned}$$

Із співвідношення (27) одержимо рівняння для r (прирівняли похідні за змінною x_2):

$$r_t = r_{x_2}z_{x_1} + r_{x_1}^2 + 2\alpha_1r_{x_2}z_{x_2} + 4\alpha_1r_{x_1}r_{x_2} + 4\alpha_1^2r_{x_2}^2 + \alpha_1w. \tag{28}$$

З рівняння (18), виразивши v, p через r, z , отримуємо рівняння на w :

$$\begin{aligned}
 w_t &= 2wz_{x_1x_2} + w_{x_1}r_{x_1} + w_{x_2}z_{x_1} + wr_{x_1x_1} + 5\alpha_1wr_{x_1x_2} + 2\alpha_1wz_{x_2x_2} + \\
 &+ \alpha_1w_{x_1}r_{x_2} + \alpha_1w_{x_2}z_{x_2} + 2\alpha_1w_{x_2}r_{x_1} + 4\alpha_1^2wr_{x_2x_2} + 2\alpha_1^2w_{x_2}r_{x_2}. \tag{29}
 \end{aligned}$$

Як наслідок виконаних вище аналітичних обчислень можемо сформулювати таку теорему.

Теорема 2. Кореневий елемент (1), (2) коалгебри Лі алгебри Лі векторних полів на торі \mathbb{T}^2 при умові, що функціональний параметр $w \neq 0$, породжує нескінченну ієрархію інтегровних бездисперсійних рівнянь небесного типу, першими представниками якої є система еволюційних пуассонових потоків (28), (29) відповідно.

Прокомутуємо два векторні поля за формулою Лакса – Сато (30) (отримаємо два рівняння на r і z за еволюційним параметром y):

$$\frac{\partial \tilde{A}_{\nabla h_-^{(y)}}}{\partial t} - \frac{\partial \tilde{A}_{\nabla h_-^{(t)}}}{\partial y} = \left[\tilde{A}_{\nabla h_-^{(y)}}, \tilde{A}_{\nabla h_-^{(t)}} \right], \quad (30)$$

де

$$\tilde{A}_{\nabla h_-^{(y)}} := \left\langle \nabla h_-^{(y)}(l), \frac{\partial}{\partial x} \right\rangle = 1 \frac{\partial}{\partial x_1} + \alpha_1 \frac{\partial}{\partial x_2}, \quad (31)$$

$$\tilde{A}_{\nabla h_-^{(t)}} := \left\langle \nabla h_-^{(t)}(l), \frac{\partial}{\partial x} \right\rangle = \left(\frac{1}{\lambda} + r_{x_1} + \alpha_1 r_{x_2} \right) \frac{\partial}{\partial x_1} + \left(\frac{1}{\lambda} \alpha_1 + z_{x_1} - \alpha_1 v \right) \frac{\partial}{\partial x_2}. \quad (32)$$

Підставимо (31), (32) у (30) і одержимо

$$\begin{aligned} & - \left\{ [(r_{x_1})_y + \alpha_1 (r_{x_2})_y] \frac{\partial}{\partial x_1} + [(z_{x_1})_y - \alpha_1 (v)_y] \frac{\partial}{\partial x_2} \right\} = \\ & = [r_{x_1 x_1} + 2\alpha_1 r_{x_1 x_2} + \alpha_1^2 r_{x_2 x_2}] \frac{\partial}{\partial x_1} + [z_{x_1 x_1} - \alpha_1 v_{x_1} + \alpha_1 z_{x_1 x_2} - \alpha_1^2 v_{x_2}] \frac{\partial}{\partial x_2}. \end{aligned} \quad (33)$$

Прирівнюючи в (33) вирази при $\frac{\partial}{\partial x_1}$ і $\frac{\partial}{\partial x_2}$, отримуємо відповідно співвідношення

$$-[(r_{x_1})_y + \alpha_1 (r_{x_2})_y] = [r_{x_1 x_1} + 2\alpha_1 r_{x_1 x_2} + \alpha_1^2 r_{x_2 x_2}], \quad (34)$$

$$-[(z_{x_1})_y - \alpha_1 (v)_y] = [z_{x_1 x_1} - \alpha_1 v_{x_1} + \alpha_1 z_{x_1 x_2} - \alpha_1^2 v_{x_2}]. \quad (35)$$

Виділяючи в (34) повні похідні, маємо вираз

$$-(r_y)_{x_1} - \alpha_1 (r_y)_{x_2} = (r_{x_1})_{x_1} + (\alpha_1 r_{x_2})_{x_1} + (\alpha_1 r_{x_1})_{x_2} + (\alpha_1^2 r_{x_2})_{x_2}. \quad (36)$$

Прирівнюючи похідні в (36) за змінними x_1 і x_2 , отримуємо два однакові рівняння вигляду

$$r_y = -r_{x_1} - \alpha_1 r_{x_2}. \quad (37)$$

Підставимо v з (10) у (35) і виділимо повні похідні за змінними x_1 і x_2 . Одержимо вираз

$$\begin{aligned} & - [(z_y)_{x_1} + (\alpha_1 z_y)_{x_2} + (2\alpha_1 r_y)_{x_1} + (2\alpha_1^2 r_y)_{x_2}] = \\ & = (z_{x_1})_{x_1} + (\alpha_1 z_{x_2})_{x_1} + (\alpha_1 z_{x_1})_{x_2} + (2\alpha_1 r_{x_1})_{x_1} + \\ & + (2\alpha_1^2 r_{x_2})_{x_1} + (2\alpha_1^2 r_{x_1})_{x_2} + (\alpha_1^2 z_{x_2})_{x_2} + (2\alpha_1^3 r_{x_2})_{x_2}. \end{aligned} \quad (38)$$

Прирівнюючи похідні в (38) за змінними x_1 і x_2 , отримуємо два однакові рівняння вигляду

$$z_y + 2\alpha_1 r_y = -z_{x_1} - \alpha_1 z_{x_2} - 2\alpha_1 r_{x_1} - 2\alpha_1^2 r_{x_2}. \quad (39)$$

Підставимо (37) у (39) і одержимо рівняння для z :

$$z_y = -z_{x_1} - \alpha_1 z_{x_2}.$$

З іншого боку, умова (30) еквівалентна спареній умові двох лінійних рівнянь з [8]:

$$\left(\frac{\partial}{\partial y} + \tilde{A}_{\nabla h_{-}(y)}\right)\psi_1 = 0, \quad \left(\frac{\partial}{\partial t} + \tilde{A}_{\nabla h_{-}(t)}\right)\psi_2 = 0, \quad (40)$$

де функція ψ належить $(C^2(\mathbb{R}^2 \times \mathbb{T}_{\mathbb{C}}^2); \mathbb{C})$ для всіх $y, t \in \mathbb{R}$ і деякого $\lambda \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$.

З першого рівняння (40), врахувавши співвідношення (31), отримуємо рівняння для ψ_1 за еволюційним параметром y :

$$\frac{\partial \psi_1}{\partial y} + \frac{\partial \psi_1}{\partial x_1} + \alpha_1 \frac{\partial \psi_1}{\partial x_2} = 0, \quad (41)$$

розв'язок якого шукаємо у формі

$$\psi_1 \cong \sum_{j \geq 0} \psi_1^{(j)} \lambda^j.$$

Цей розв'язок набуває вигляду

$$\psi_1 = y - (\alpha + 1)x_1 + x_2 + C_1(\text{const}). \quad (42)$$

З другого рівняння (40), враховуючи співвідношення (32), отримуємо рівняння для ψ_2 за еволюційним параметром t :

$$\frac{\partial \psi_2}{\partial t} + \left(\frac{1}{\lambda} + r_{x_1} + \alpha_1 r_{x_2}\right) \frac{\partial \psi_2}{\partial x_1} + \left(\frac{1}{\lambda} \alpha_1 + z_{x_1} + \alpha_1 z_{x_2} + 2\alpha_1 r_{x_1} + 2\alpha_1^2 r_{x_2}\right) \frac{\partial \psi_2}{\partial x_2} = 0. \quad (43)$$

Розв'язок рівняння (43) шукаємо у вигляді

$$\psi_2 \cong \sum_{j \geq -1} \psi_2^{(j)} \lambda^j = \psi_2^{(-1)} \frac{1}{\lambda} + \psi_2^{(0)} \lambda^0 + \psi_2^{(1)} \lambda^1 + \dots,$$

яке підставляємо у (43) і отримуємо співвідношення

$$\begin{aligned} & \frac{\partial}{\partial t} \left[\psi_2^{(-1)} \frac{1}{\lambda} + \psi_2^{(0)} \lambda^0 + \psi_2^{(1)} \lambda^1 + \dots \right] + \\ & + \left(\frac{1}{\lambda} + r_{x_1} + \alpha_1 r_{x_2}\right) \frac{\partial}{\partial x_1} \left[\psi_2^{(-1)} \frac{1}{\lambda} + \psi_2^{(0)} \lambda^0 + \psi_2^{(1)} \lambda^1 + \dots \right] + \\ & + \left(\frac{1}{\lambda} \alpha_1 + z_{x_1} + \alpha_1 z_{x_2} + 2\alpha_1 r_{x_1} + 2\alpha_1^2 r_{x_2}\right) \times \\ & \times \frac{\partial}{\partial x_2} \left[\psi_2^{(-1)} \frac{1}{\lambda} + \psi_2^{(0)} \lambda^0 + \psi_2^{(1)} \lambda^1 + \dots \right] = 0. \end{aligned} \quad (44)$$

Із (44) при $\frac{1}{\lambda^2}$ маємо рівняння

$$\frac{\partial \psi_2^{(-1)}}{\partial x_1} + \alpha_1 \frac{\partial \psi_2^{(-1)}}{\partial x_2} = 0,$$

розв'язок якого набуває вигляду

$$\psi_2^{(-1)} = -\alpha_1 x_1 + x_2 + C_2(\text{const}). \quad (45)$$

Із (44) при $\frac{1}{\lambda}$ маємо рівняння

$$\begin{aligned} \frac{\partial \psi_2^{(-1)}}{\partial t} + \frac{\partial \psi_2^{(0)}}{\partial x_1} + (r_{x_1} + \alpha_1 r_{x_2}) \frac{\partial \psi_2^{(-1)}}{\partial x_1} + \\ + \alpha_1 \frac{\partial \psi_2^{(0)}}{\partial x_2} + (z_{x_1} + \alpha_1 z_{x_2} + 2\alpha_1 r_{x_1} + 2\alpha_1^2 r_{x_2}) \frac{\partial \psi_2^{(-1)}}{\partial x_2} = 0. \end{aligned} \quad (46)$$

Підставимо розв'язок (45) у (46) і одержимо рівняння для $\psi_2^{(0)}$:

$$\frac{\partial \psi_2^{(0)}}{\partial x_1} + (r_{x_1} + \alpha_1 r_{x_2}) \cdot (-\alpha_1) + \alpha_1 \frac{\partial \psi_2^{(0)}}{\partial x_2} + (z_{x_1} + \alpha_1 z_{x_2} + 2\alpha_1 r_{x_1} + 2\alpha_1^2 r_{x_2}) \cdot (1) = 0. \quad (47)$$

Із (47) отримуємо рівняння (виділяємо повні похідні)

$$\frac{\partial \psi_2^{(0)}}{\partial x_1} + \alpha_1 \frac{\partial \psi_2^{(0)}}{\partial x_2} = (\alpha_1 r)_{x_1} + (\alpha_1^2 r)_{x_2} - (z)_{x_1} - (\alpha_1 z)_{x_2} - (2\alpha_1 r)_{x_1} - (2\alpha_1^2 r)_{x_2}. \quad (48)$$

Із (48) маємо рівняння

$$\frac{\partial \psi_2^{(0)}}{\partial x_1} = (-z - \alpha_1 r)_{x_1},$$

розв'язок якого набуває вигляду

$$\psi_2^{(0)} = -z - \alpha_1 r + C_3(\text{const}). \quad (49)$$

Із (48) одержуємо рівняння (прирівняли похідні при x_2)

$$\alpha_1 \frac{\partial \psi_2^{(0)}}{\partial x_2} = (\alpha_1^2 r - \alpha_1 z - 2\alpha_1^2 r)_{x_2},$$

розв'язок якого співпадає з розв'язком (49).

Отже, розв'язок рівняння (44) набуває вигляду

$$\psi_2 \cong \psi_2^{(-1)} + \psi_2^{(0)} + \dots = -\alpha_1 x_1 + x_2 - z - \alpha_1 r + O(\lambda). \quad (50)$$

Твердження 1. Нехай задано кореневий елемент (1) із сингулярністю $|\lambda| \rightarrow 0$ і виконуються рівності (9), (10), (12), (14), (30)–(32). Тоді умова сумісності Лакса–Сато є еквівалентною збігові інваріантів векторних полів (41) і (43), частковими розв'язками яких є вирази (42), (50) відповідно.

Розглянемо випадок, коли кореневий елемент $\tilde{l} \in \tilde{\mathcal{G}}^*$ сингулярний при $|\lambda| \rightarrow \infty$. Використаємо асимптотичну формулу (3.27) з [7]:

$$\nabla h(l)_+ := \nabla h^{(p)}(l)_+ \sim \lambda^p \sum_{j \geq 0} \nabla h_j^{(p)}(l) \lambda^{-j}$$

або ж у вигляді

$$\nabla h(l)_+ := (\nabla h_1, \nabla h_2)_+^T = \sum_{j \geq 0} (f_j, g_j)^T \lambda^{-j}, \quad |\lambda| \rightarrow \infty, \quad (51)$$

де $l = (a, b)^T$, $x \in \mathbb{T}^2$. Для знаходження елементів f_j , g_j , $j = 0, 1, 2, \dots$, підставимо (2), (51) у (3) і отримаємо співвідношення

$$\begin{aligned} & \left(\frac{\partial f_j}{\partial x_1} + \frac{\partial g_j}{\partial x_2} \right) v + u \left(\frac{\partial f_{j-1}}{\partial x_1} + \frac{\partial g_{j-1}}{\partial x_2} \right) + f_{j-1} u_{x_1} + g_{j-1} u_{x_2} + \\ & + f_j v_{x_1} + g_j v_{x_2} + v \frac{\partial f_j}{\partial x_1} + u \frac{\partial f_{j-1}}{\partial x_1} + p \frac{\partial g_j}{\partial x_1} + w \frac{\partial g_{j+1}}{\partial x_1} = 0, \end{aligned} \quad (52)$$

$$\begin{aligned} & \left(\frac{\partial f_j}{\partial x_1} + \frac{\partial g_j}{\partial x_2} \right) p + w \left(\frac{\partial f_{j+1}}{\partial x_1} + \frac{\partial g_{j+1}}{\partial x_2} \right) + f_j p_{x_1} + f_{j+1} w_{x_1} + \\ & + g_j p_{x_2} + g_{j+1} w_{x_2} + v \frac{\partial f_j}{\partial x_2} + u \frac{\partial f_{j-1}}{\partial x_2} + p \frac{\partial g_j}{\partial x_2} + w \frac{\partial g_{j+1}}{\partial x_2} = 0. \end{aligned} \quad (53)$$

Із співвідношень (52), (53), в яких покладемо $w = 1$, послідовно знаходимо f_j , g_j для $j = -1, 0, 1$:

$$g_0 = 1, \quad f_0 = q_{x_2} = \alpha_1 = \text{const},$$

$$g_1 = r_{x_2} - v q_{x_2}, \quad f_1 = z_{x_2} - p q_{x_2}, \quad q = -x_1 + \alpha_1 x_2, \quad (54)$$

$$v = -r_{x_1}, \quad p = -z_{x_1} - 2r_{x_2} - 2\alpha_1 r_{x_1}, \quad (55)$$

$$g_2 = \rho_{x_2} + r_{x_1} z_{x_2} + r_{x_1}^2 + 2\alpha_1 r_{x_1} z_{x_1} + 4\alpha_1 r_{x_1} r_{x_2} - \alpha_1 u + 4\alpha_1^2 r_{x_1}^2,$$

$$\begin{aligned} f_2 = & \gamma_{x_2} + z_{x_1} z_{x_2} + r_{x_2} z_{x_2} + 3\alpha_1 r_{x_2}^2 + 2\alpha_1 r_{x_1} z_{x_2} + \\ & + \alpha_1 z_{x_1}^2 + 4\alpha_1 r_{x_2} z_{x_1} + 8\alpha_1^2 r_{x_1} r_{x_2} + 4\alpha_1^2 r_{x_1} z_{x_1} + 4\alpha_1^3 r_{x_1}^2, \end{aligned}$$

$$u = -\rho_{x_1} + r_{x_1} r_{x_2} + r_{x_1} z_{x_1} + 2\alpha_1 r_{x_1}^2.$$

Використаємо формулу (3.28) з [7] за еволюційним параметром y :

$$\nabla h^{(y)}(l)_+ = (\lambda^{p_y} \nabla h(l))_+. \quad (56)$$

Тоді при $p_y = 0$ з (56) отримаємо обчислювальну формулу

$$\nabla h^{(y)}(l)_+ = \left(\lambda^0 \nabla h^{(y)}(l) \right)_+ = \left[\lambda^0 \nabla h_0(l) + \frac{1}{\lambda} \nabla h_1(l) + \frac{1}{\lambda^2} \nabla h_2(l) + \dots \right]_+ =$$

$$= [\lambda^0 \nabla h_0(l)] = \nabla h_0(l) = \begin{pmatrix} f_0 \\ g_0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \alpha_1 \\ 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \nabla h_1^{(y)} \\ \nabla h_2^{(y)} \end{pmatrix}. \quad (57)$$

Підставляючи (57), (2) у (52), (53) відповідно та використовуючи рівність (3.17) з [8]

$$\frac{\partial \tilde{l}}{\partial y} = -ad_{\nabla h_+}^*(\tilde{l}),$$

отримуємо систему рівнянь

$$u_y = -(u_{x_2} + \alpha_1 u_{x_1}),$$

$$v_y = -(v_{x_2} + \alpha_1 v_{x_1}),$$

$$p_y = -(p_{x_2} + \alpha_1 p_{x_1}),$$

$$w_y = 0,$$

де v , p набувають вигляду (55), а

$$u = -\rho_{x_1} + r_{x_1} r_{x_2} + r_{x_1} z_{x_1} + 2\alpha_1 r_{x_1}^2.$$

Використаємо формулу (3.28) з [7] за еволюційним параметром t :

$$\nabla h^{(t)}(l)_+ = (\lambda^{p_t} \nabla h(l))_+. \quad (58)$$

Тоді при $p_t = 1$ з (58) отримаємо обчислювальну формулу за еволюційним параметром t :

$$\begin{aligned} \nabla h^{(t)}(l)_+ &= (\lambda^1 \nabla h(l))_+ = \\ &= \left(\lambda^1 \nabla h_0(l) + \lambda^0 \nabla h_1(l) + \frac{1}{\lambda} \nabla h_2(l) + \frac{1}{\lambda^2} \nabla h_3(l) + \dots \right)_+ = \\ &= \lambda^1 \nabla h_0(l) + \lambda^0 \nabla h_1(l) = \\ &= \lambda^1 \begin{pmatrix} f_0 \\ g_0 \end{pmatrix} + \lambda^0 \begin{pmatrix} f_1 \\ g_1 \end{pmatrix} = \lambda^1 \begin{pmatrix} \alpha_1 \\ 1 \end{pmatrix} + \lambda^0 \begin{pmatrix} z_{x_2} - \alpha_1 p \\ r_{x_2} - \alpha_1 v \end{pmatrix} = \\ &= \begin{pmatrix} \lambda^1 \alpha_1 + z_{x_2} - \alpha_1 p \\ \lambda^1 + r_{x_2} - \alpha_1 v \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \nabla h_1^{(t)} \\ \nabla h_2^{(t)} \end{pmatrix}. \end{aligned} \quad (59)$$

Підставляючи (59), (2) у (52), (53) відповідно та використовуючи рівність (3.17) з [8]

$$\frac{\partial \tilde{l}}{\partial t} = -ad_{\nabla h_+}^*(\tilde{l}),$$

одержуємо такі рівняння:

при λ^{-1} :

$$u_t = -[ur_{x_2 x_2} + u_{x_1} z_{x_2} + u_{x_2} r_{x_2} +$$

$$+ 2uz_{x_1x_2} - \alpha_1 uv_{x_2} - 2\alpha_1 up_{x_1} - \alpha_1 pu_{x_1} - \alpha_1 vu_{x_2}]; \quad (60)$$

при λ^0 :

$$v_t = -[vr_{x_2x_2} + 2vz_{x_1x_2} + u_{x_2} + z_{x_2}v_{x_1} + r_{x_2}v_{x_2} + \\ + pr_{x_1x_2} - 2\alpha_1 vp_{x_1} - 2\alpha_1 vv_{x_2} - 2\alpha_1 pv_{x_1} + \alpha_1 u_{x_1}]; \quad (61)$$

при λ^1 :

$$\alpha_1 v_{x_1} + v_{x_2} + r_{x_1x_2} - \alpha_1 v_{x_1} \equiv 0, \quad (62)$$

$$uz_{z_2x_2} - \alpha_1 up_{x_2} = 0; \quad (63)$$

при λ^0 :

$$p_t = -[pz_{x_1x_2} + z_{x_2}p_{x_1} + vz_{x_2x_2} + 2pr_{x_2x_2} + \\ + r_{x_2}p_{x_2} - 2\alpha_1 pp_{x_1} - 2\alpha_1 pv_{x_2} - 2\alpha_1 vp_{x_2}]; \quad (64)$$

при λ^1 :

$$w_t \equiv 0.$$

У результаті проведених вище обчислень крім рівнянь (60), (61), (64) отримали ще дві додаткові умови (62) і (63). З рівняння (62) одержали тотожній нуль, а з (63) маємо співвідношення

$$u(z_{x_2} - \alpha_1 p)_{x_2} = uf_{1,x_2} = 0. \quad (65)$$

Для (65) розглянемо два випадки:

- 1) $u = 0, f_{1,x_2} \neq 0$;
- 2) $u \neq 0, f_{1,x_2} = 0$.

Розглянемо *випадок 1*: $u = 0, f_{1,x_2} \neq 0$.

Виразимо змінні p, v у лівій і правій частинах (64) через змінні r, z . З цією метою підставимо (55) у (64) і отримаємо співвідношення (виділяємо повні похідні за змінними x_1, x_2):

$$\begin{aligned} (-z_{x_1} - 2r_{x_2} - 2\alpha_1 r_{x_1})_t &= -(z_t)_{x_1} - (2r_t)_{x_2} - (2\alpha_1 r_t)_{x_1} = \\ &= -\left[-z_{x_1}z_{x_1x_2} - 2r_{x_2}z_{x_1x_2} - z_{x_2}z_{x_1x_1} - 2z_{x_2}r_{x_1x_2} - \right. \\ &\quad - r_{x_1}z_{x_2x_2} - 2z_{x_1}r_{x_2x_2} - 6r_{x_2}r_{x_2x_2} - r_{x_2}z_{x_1x_2} - \\ &\quad - 4\alpha_1 r_{x_1}z_{x_1x_2} - 2\alpha_1 z_{x_2}r_{x_1x_1} - 8\alpha_1 r_{x_1}r_{x_2x_2} - 14\alpha_1 r_{x_2}r_{x_1x_2} - \\ &\quad - 2\alpha_1 z_{x_1}z_{x_1x_1} - 6\alpha_1 z_{x_1}r_{x_1x_2} - 4\alpha_1 r_{x_2}z_{x_1x_1} - 4\alpha_1^2 z_{x_1}r_{x_1x_1} - \\ &\quad \left. - 8\alpha_1^2 r_{x_2}r_{x_1x_1} - 4\alpha_1^2 r_{x_1}z_{x_1x_1} - 16\alpha_1^2 z_{x_1}r_{x_1x_2} - 8\alpha_1^3 r_{x_1}r_{x_1x_1} \right] = \\ &= -\left[-(2r_{x_2}z_{x_1})_{x_2} - (3r_{x_2}^2)_{x_2} - (z_{x_1}z_{x_2})_{x_1} - \right. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
& - (r_{x_1} z_{x_2})_{x_2} - (r_{x_2} z_{x_2})_{x_1} - (8\alpha_1 r_{x_1} r_{x_2})_{x_2} - (3\alpha_1 r_{x_2}^2)_{x_1} - \\
& - (4\alpha_1 r_{x_2} z_{x_1})_{x_1} - (2\alpha_1 r_{x_1} z_{x_1})_{x_2} - (2\alpha_1 r_{x_1} z_{x_2})_{x_1} - (\alpha_1 z_{x_1}^2)_{x_1} - \\
& - (4\alpha_1^2 r_{x_1} z_{x_1})_{x_1} - (8\alpha_1^2 r_{x_1} r_{x_2})_{x_1} - (4\alpha_1^2 r_{x_1}^2)_{x_2} - (4\alpha_1^3 r_{x_1}^2)_{x_1} \Big].
\end{aligned} \tag{66}$$

З (66) одержимо рівняння для z і r (прирівняли вирази при похідних за змінною x_1):

$$\begin{aligned}
z_t + 2\alpha_1 r_t = - \Big[& z_{x_1} z_{x_2} + r_{x_2} z_{x_2} + 3\alpha_1 r_{x_2}^2 + 4\alpha_1 r_{x_2} z_{x_1} + 2\alpha_1 r_{x_1} z_{x_2} + \\
& + \alpha_1 z_{x_1}^2 + 4\alpha_1^2 r_{x_1} z_{x_1} + 8\alpha_1^2 r_{x_1} r_{x_2} + 4\alpha_1^3 r_{x_1}^2 \Big],
\end{aligned} \tag{67}$$

і рівняння на r (прирівняли вирази при похідних за змінною x_2):

$$r_t = - \Big[r_{x_2} z_{x_1} + (1/2)r_{x_1} z_{x_2} + (3/2)r_{x_2}^2 + 4\alpha_1 r_{x_1} r_{x_2} + \alpha_1 r_{x_1} z_{x_1} + 2\alpha_1^2 r_{x_1}^2 \Big]. \tag{68}$$

Підставимо вираз (68) у (67) і одержимо рівняння для z :

$$\begin{aligned}
z_t = -2\alpha_1 r_t - \Big[& z_{x_1} z_{x_2} + r_{x_2} z_{x_2} + 3\alpha_1 r_{x_2}^2 + 4\alpha_1 r_{x_2} z_{x_1} + 2\alpha_1 r_{x_1} z_{x_2} + \\
& + \alpha_1 z_{x_1}^2 + 4\alpha_1^2 r_{x_1} z_{x_1} + 8\alpha_1^2 r_{x_1} r_{x_2} + 4\alpha_1^3 r_{x_1}^2 \Big] = \\
= & -z_{x_1} z_{x_2} - r_{x_2} z_{x_2} + 6\alpha_1 r_{x_2} z_{x_1} + 3\alpha_1 r_{x_1} z_{x_2} + \\
& + 6\alpha_1 r_{x_2}^2 + \alpha_1 z_{x_1}^2 + 6\alpha_1^2 r_{x_1} z_{x_1} + 16\alpha_1^2 r_{x_1} r_{x_2} + 8\alpha_1^3 r_{x_1}^2.
\end{aligned}$$

З урахуванням випадку 1 ($u = 0$, $f_{1,x_2} \neq 0$) виразимо змінні v , p у лівій і правій частинах (61) через r , z . З цією метою підставимо (55) у (61) і здобудемо вираз (виділяємо повні похідні)

$$\begin{aligned}
v_t = -[-(r_{x_1})_t] = -[-(r_t)_{x_1}] = \\
= - \Big[& v r_{x_2 x_2} + 2v z_{x_1 x_2} + z_{x_2} v_{x_1} + r_{x_2} v_{x_2} + \\
& + p r_{x_1 x_2} - 2\alpha_1 v p_{x_1} - 2\alpha_1 v v_{x_2} - 2\alpha_1 p v_{x_1} \Big] = \\
= - \Big[& -(r_{x_1} r_{x_2})_{x_2} - (r_{x_1} z_{x_1})_{x_2} - (z_{x_2} r_{x_1})_{x_1} - (r_{x_2}^2)_{x_1} - \\
& - (\alpha_1 r_{x_1}^2)_{x_2} - (2\alpha_1 r_{x_1} z_{x_1})_{x_1} - (4\alpha_1 r_{x_1} r_{x_2})_{x_1} - (4\alpha_1^2 r_{x_1}^2)_{x_1} \Big].
\end{aligned} \tag{69}$$

З виразу (69) (прирівнюємо похідні при x_1) маємо рівняння для r :

$$r_t = - \Big[r_{x_1} z_{x_2} + r_{x_2}^2 + 2\alpha_1 r_{x_1} z_{x_1} + 4\alpha_1 r_{x_1} r_{x_2} + 4\alpha_1^2 r_{x_1}^2 \Big].$$

Розглянемо випадок 2 ($u \neq 0$, $f_{1,x_2} = 0$). При цьому з рівняння (61) отримаємо співвідношення

$$v_t = (-r_{x_1})_t = -(r_t)_{x_1} = - \Big[v r_{x_2 x_2} + 2v z_{x_1 x_2} + u_{x_2} + z_{x_2} v_{x_1} + r_{x_2} v_{x_2} +$$

$$\begin{aligned}
 & + pr_{x_1x_2} - 2\alpha_1vp_{x_1} - 2\alpha_1vv_{x_2} - 2\alpha_1pv_{x_1} + \alpha_1u_{x_1} = \\
 & = -(r_{x_1}r_{x_2})_{x_2} - (r_{x_1}z_{x_1})_{x_2} + (u)_{x_2} - (z_{x_2}r_{x_1})_{x_1} - (r_{x_2}^2)_{x_1} - \\
 & - (\alpha_1r_{x_1}^2)_{x_2} - (2\alpha_1r_{x_1}z_{x_1})_{x_1} - (4\alpha_1r_{x_1}r_{x_2})_{x_1} - (4\alpha_1^2r_{x_1}^2)_{x_1} + (\alpha_1u)_{x_1},
 \end{aligned}$$

з якого одержуємо рівняння на r :

$$r_t = - \left[r_{x_1}z_{x_2} + r_{x_2}^2 + 2\alpha_1r_{x_1}z_{x_1} + 4\alpha_1r_{x_1}r_{x_2} + 4\alpha_1^2r_{x_1}^2 - \alpha_1u \right]. \quad (70)$$

У рівнянні (60) виразимо p , v через r , z і здобудемо

$$\begin{aligned}
 u_t = & - \left[ur_{x_2x_2} + u_{x_1}z_{x_2} + u_{x_2}r_{x_2} + 2uz_{x_1x_2} - \right. \\
 & \left. - \alpha_1uv_{x_2} - 2\alpha_1up_{x_1} - \alpha_1pu_{x_1} - \alpha_1vu_{x_2} \right] = \\
 = & - \left[ur_{x_2x_2} + u_{x_1}z_{x_2} + u_{x_2}r_{x_2} + 2uz_{x_1x_2} + 5\alpha_1ur_{x_1x_2} + 2\alpha_1uz_{x_1x_1} + \right. \\
 & \left. + \alpha_1u_{x_1}z_{x_1} + 2\alpha_1u_{x_1}r_{x_2} + \alpha_1u_{x_2}r_{x_1} + 2\alpha_1^2u_{x_1}r_{x_1} + 4\alpha_1^2ur_{x_1x_1} \right].
 \end{aligned}$$

Прокомутуємо два векторні поля за формулою Лакса – Сато (71) (отримаємо два рівняння для r і z за еволюційним параметром y):

$$\frac{\partial \tilde{A}_{\nabla h_+^{(y)}}}{\partial t} - \frac{\partial \tilde{A}_{\nabla h_+^{(t)}}}{\partial y} = \left[\tilde{A}_{\nabla h_+^{(y)}}, \tilde{A}_{\nabla h_+^{(t)}} \right], \quad (71)$$

де

$$\tilde{A}_{\nabla h_+^{(y)}} := \left\langle \nabla h_+^{(y)}(l), \frac{\partial}{\partial x} \right\rangle = \alpha \cdot \frac{\partial}{\partial x_1} + 1 \frac{\partial}{\partial x_2}, \quad (72)$$

$$\begin{aligned}
 \tilde{A}_{\nabla h_+^{(t)}} := & \left\langle \nabla h_+^{(t)}(l), \frac{\partial}{\partial x} \right\rangle = (\lambda^0(z_{x_2} - \alpha_1p) + \lambda\alpha_1) \frac{\partial}{\partial x_1} + \\
 & + (\lambda^0(r_{x_2} - \alpha_1v) + 1\lambda) \frac{\partial}{\partial x_2}.
 \end{aligned} \quad (73)$$

Підставимо (72), (73) у (71) і одержимо співвідношення

$$\begin{aligned}
 - \left\{ [(z_{x_2})_y - \alpha_1(p)_y] \frac{\partial}{\partial x_1} + [(r_{x_2})_y - \alpha_1(v)_y] \frac{\partial}{\partial x_2} \right\} = \\
 = [z_{x_2x_2} + 2\alpha_1r_{x_2x_2} + 2\alpha_1z_{x_1x_2} + \alpha_1^2z_{x_1x_1} + 4\alpha_1^2r_{x_1x_2} + 2\alpha_1^3r_{x_1x_1}] \frac{\partial}{\partial x_1} + \\
 + [r_{x_2x_2} + 2\alpha_1r_{x_1x_2} + \alpha_1^2r_{x_1x_1}] \frac{\partial}{\partial x_2}.
 \end{aligned} \quad (74)$$

Прирівняємо в (74) вирази при $\frac{\partial}{\partial x_1}$ і $\frac{\partial}{\partial x_2}$, при цьому підставимо p , v з (55) і виділимо повні похідні. Одержимо відповідно

$$\begin{aligned} & - [(z_{x_2})_y + \alpha_1(-z_{x_1} - 2r_{x_2} - 2\alpha_1 r_{x_1})_y] = \\ & = [z_{x_2 x_2} + 2\alpha_1 r_{x_2 x_2} + 2\alpha_1 z_{x_1 x_2} + \alpha_1^2 z_{x_1 x_1} + 4\alpha_1^2 r_{x_1 x_2} + 2\alpha_1^3 r_{x_1 x_1}], \end{aligned} \quad (75)$$

$$-[(r_{x_2})_y - (\alpha_1 v)_y] = [r_{x_2 x_2} + 2\alpha_1 r_{x_1 x_2} + \alpha_1^2 r_{x_1 x_1}]. \quad (76)$$

У (75) виділимо повні похідні й отримаємо вираз

$$\begin{aligned} & (z_y + 2\alpha_1 r_y)_{x_2} + \alpha_1(z_y + 2\alpha_1 r_y)_{x_1} = \\ & = (-z_{x_2} - 2\alpha_1 r_{x_2} - \alpha_1 z_{x_1} - 2\alpha_1^2 r_{x_1})_{x_2} + \alpha_1(-z_{x_2} - 2\alpha_1 r_{x_2} - \alpha_1 z_{x_1} - 2\alpha_1^2 r_{x_1})_{x_1}. \end{aligned} \quad (77)$$

Прирівнявши похідні в (77) за змінними x_1 і x_2 , одержимо два однакові рівняння вигляду

$$z_y + 2\alpha_1 r_y = -z_{x_2} - 2\alpha_1 r_{x_2} - \alpha_1 z_{x_1} - 2\alpha_1^2 r_{x_1}. \quad (78)$$

Підставимо v з (55) у (76) і виділимо повні похідні за змінними x_1 і x_2 :

$$-[(r_y)_{x_2} - \alpha_1(r_y)_{x_1}] = (r_{x_2})_{x_2} + (\alpha_1 r_{x_1})_{x_2} + (\alpha_1 r_{x_2})_{x_1} + (\alpha_1^2 r_{x_1})_{x_1}. \quad (79)$$

Прирівнявши похідні в (79) за змінними x_1 і x_2 , отримаємо два однакові рівняння вигляду

$$r_y = -r_{x_2} - \alpha_1 r_{x_1}. \quad (80)$$

Підставимо (80) у (78) і одержимо рівняння для z :

$$z_y = -2\alpha_1(-r_{x_2} - \alpha_1 r_{x_1}) - z_{x_2} - 2\alpha_1 r_{x_2} - \alpha_1 z_{x_1} - 2\alpha_1^2 r_{x_1} = -z_{x_2} - \alpha_1 z_{x_1}.$$

З іншого боку, умова (71) еквівалентна спареній умові двох лінійних рівнянь [8]

$$\left(\frac{\partial}{\partial y} + \tilde{A}_{\nabla h_+^{(y)}}\right)\psi_1 = 0, \quad \left(\frac{\partial}{\partial t} + \tilde{A}_{\nabla h_+^{(t)}}\right)\psi_2 = 0, \quad (81)$$

де функція $\psi = (\psi_1, \psi_2)^T \in (C^2(\mathbb{R}^2 \times \mathbb{T}_{\mathbb{C}}^2); \mathbb{C})$ для всіх $y, t \in \mathbb{R}$ і деякого $\lambda \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$.

З першого рівняння (81) маємо рівняння для ψ_1 за еволюційним параметром y :

$$\frac{\partial \psi_1}{\partial y} + \alpha_1 \frac{\partial \psi_1}{\partial x_1} + \frac{\partial \psi_1}{\partial x_2} = 0. \quad (82)$$

Розв'язок рівняння (82) шукаємо у формі

$$\psi_1 \cong \sum_{j \geq 0} \psi_1^{(j)} \lambda^{-j},$$

і цей розв'язок має вигляд

$$\psi_1 = y + x_1 - (\alpha + 1)x_2 + C_3(\text{const}). \quad (83)$$

З другого рівняння (81) маємо рівняння для ψ_2 за еволюційним параметром t :

$$\frac{\partial \psi_2}{\partial t} + (z_{x_2} - \alpha_1 p + \lambda \alpha_1) \frac{\partial \psi_2}{\partial x_1} + (r_{x_2} - \alpha_1 v + \lambda) \frac{\partial \psi_2}{\partial x_2} = 0. \quad (84)$$

Підставимо p, v із (55) у (84) і одержимо рівняння

$$\frac{\partial \psi_2}{\partial t} + (z_{x_2} + \alpha_1 z_{x_1} + 2\alpha_1 r_{x_2} + 2\alpha_1^2 r_{x_1} + \lambda \alpha_1) \frac{\partial \psi_2}{\partial x_1} + (r_{x_2} + \alpha_1 r_{x_1} + \lambda) \frac{\partial \psi_2}{\partial x_2} = 0. \quad (85)$$

Розв'язок рівняння (85) шукаємо у формі

$$\psi_2 \cong \sum_{j \geq 0} \psi_2^{(j)} \lambda^{(-j)} = \psi_2^{(0)} \lambda^0 + \psi_2^{(1)} \frac{1}{\lambda} + \psi_2^{(2)} \frac{1}{\lambda^2} + \dots \quad (86)$$

Підставимо (86) у (85):

$$\begin{aligned} & \frac{\partial}{\partial t} \left[\psi_2^{(0)} \lambda^0 + \psi_2^{(1)} \frac{1}{\lambda} + \psi_2^{(2)} \frac{1}{\lambda^2} + \dots \right] + \\ & + (z_{x_2} + \alpha_1 z_{x_1} + 2\alpha_1 r_{x_2} + 2\alpha_1 r_{x_1} + \lambda \alpha_1) \times \\ & \times \frac{\partial}{\partial x_1} \left[\psi_2^{(0)} \lambda^0 + \psi_2^{(1)} \frac{1}{\lambda} + \psi_2^{(2)} \frac{1}{\lambda^2} + \dots \right] + \\ & + (r_{x_2} + \alpha_1 r_{x_1} + \lambda) \frac{\partial}{\partial x_2} \left[\psi_2^{(0)} \lambda^0 + \psi_2^{(1)} \frac{1}{\lambda} + \psi_2^{(2)} \frac{1}{\lambda^2} + \dots \right] = 0. \end{aligned} \quad (87)$$

З (87) при λ^0 отримаємо рівняння

$$\begin{aligned} & \frac{\partial \psi_2^{(0)}}{\partial t} + (z_{x_2} + \alpha_1 z_{x_1} + 2\alpha_1 r_{x_2} + 2\alpha_1^2 r_{x_1}) \frac{\partial \psi_2^{(0)}}{\partial x_1} + \\ & + \alpha_1 \frac{\partial \psi_2^{(1)}}{\partial x_1} + (r_{x_2} + \alpha_1 r_{x_1}) \frac{\partial \psi_2^{(0)}}{\partial x_2} + \frac{\partial \psi_2^{(1)}}{\partial x_2} = 0. \end{aligned} \quad (88)$$

З (87) при λ^1 одержимо рівняння

$$\alpha_1 \frac{\partial \psi_2^{(0)}}{\partial x_1} + \frac{\partial \psi_2^{(0)}}{\partial x_2} = 0,$$

розв'язок якого має вигляд

$$\psi_2^{(0)} = x_1 - \alpha_1 x_2 + C_4(\text{const}). \quad (89)$$

Підставимо (89) у (88) і отримаємо рівняння для $\psi_2^{(1)}$:

$$(z_{x_2} + \alpha_1 z_{x_1} + 2\alpha_1 r_{x_2} + 2\alpha_1^2 r_{x_1}) \cdot 1 + \alpha_1 \frac{\partial \psi_2^{(1)}}{\partial x_1} + (r_{x_2} + \alpha_1 r_{x_1})(-\alpha_1) + \frac{\partial \psi_2^{(1)}}{\partial x_2} = 0, \quad (90)$$

$$\begin{aligned} \alpha_1 \frac{\partial \psi_2^{(1)}}{\partial x_1} + \frac{\partial \psi_2^{(1)}}{\partial x_2} &= -z_{x_2} - \alpha_1 z_{x_1} - 2\alpha_1 r_{x_2} - 2\alpha_1^2 r_{x_1} + (r_{x_2} + \alpha_1 r_{x_1})\alpha_1 = \\ &= -(z + \alpha_1 r)_{x_2} - \alpha_1 (z + \alpha_1 r)_{x_1}. \end{aligned}$$

Із рівняння (90) маємо розв'язок

$$\psi_2^{(1)} = -z - \alpha_1 r.$$

Отже, розв'язок рівняння (85) набуває вигляду

$$\psi_2 \cong \psi_2^{(0)} + \psi_2^{(1)} + \dots = x_1 - \alpha_1 x_2 - z - \alpha_1 r + O\left(\frac{1}{\lambda}\right), \quad (91)$$

що сформулюємо як таке твердження.

Твердження 2. Нехай задано кореневий елемент (1) із сингулярністю $|\lambda| \rightarrow \infty$, для якого справедлива система диференціальних співвідношень (54), (55), (57), (59), (71)–(73). Тоді умова сумісності Лакса–Сато є еквівалентною збігові інваріантів векторних полів (82) і (84), частковими розв'язками яких є вирази (83) і (91) відповідно.

На закінчення нашого аналізу вкажемо, що, як легко перевірити, для заданого кореневого елемента (1) умова існування нетривіальних інваріантів Казіміра не призводить до умови замкненості $d\tilde{l} = 0$ для відповідної диференціальної форми $\tilde{l} \in \Lambda(\mathbb{T}^2)$ в алгебрі Грасмана диференціальних форм на торі \mathbb{T}^2 , яка часто виникає [14–16] при дослідженні бездисперсійних ієрархій інтегровних небесних рівнянь з частинними похідними.

3. Висновки. Побудовано бездисперсійні рівняння небесного типу. Розглянуто два випадки сингулярності кореневого елемента \tilde{l} . У випадку кореневого елемента \tilde{l} із сингулярністю $|\lambda| \rightarrow 0$ виведено нові динамічні системи бездисперсійного типу і отримано їхні частинні розв'язки. Аналогічно одержано нові бездисперсійні динамічні системи у випадку, коли кореневий елемент задано із сингулярністю $|\lambda| \rightarrow \infty$. Відповідно отримано їхні частинні розв'язки. Показано, що побудовані векторні потоки є пуассоновими. Це дало можливість вивести відповідні небесні рівняння у вигляді комутативних векторних полів типу Лакса–Сато. Виведені небесні рівняння цілком інтегровні за Лаксом–Сато на просторово-двовимірному функціональному многовиді.

Література

1. I. F. Plebanski, *Some solutions of complex Einstein equation*, J. Math. Phys., **16**, Issue 12, 2395–2402 (1975).
2. L. M. Alonso, A. B. Shabat, *Hydrodynamic reductions and solutions of a universal hierarchy*, Theor. Math. Phys., **104**, 1073–1085 (2004).
3. D. Blackmore, O. E. Hentosh, A. K. Prykarpatski, *The novel Lie-algebraic approach to studying integrable heavenly type multi-dimensional dynamical systems*, J. Generalized Lie Theory Appl., **11**, 1000287 (2017).
4. M. Błaszak, B. Szablikowski, *Classical R-matrix theory of dispersionless: II. (2+1)-dimension theory*, J. Phys. A, **35**, 10345 (2002).
5. L. V. Bohdanov, V. S. Dryuma, S. V. Manakov, *Dunajski generalization of the second heavenly equation: dressing method and the hierarchy*, J. Phys. A, **40**, 14383–14393 (2007).
6. M. Dunajski, W. Kryński, *Einstein–Weyl geometry, dispersionless Hirota equation and Veronese webs*; arXiv:1301.0621.
7. O. E. Hentosh, Y. A. Prykarpatsky, D. Blackmore, A. K. Prykarpatski, *Lie-algebraic structure of Lax–Sato integrable heavenly equations and the Lagrange–d'Alembert principle*, J. Geom. Phys., **120**, 208–227 (2017).
8. O. E. Hentosh, Y. A. Prykarpatsky, A. Balinsky, A. K. Prykarpatski, *The dispersionless completely integrable heavenly type Hamiltonian flows and their differential-geometric structure*, Ann. Math. Phys., **2(1)**, 11–25 (2019); DOI: <http://dx.doi.org/10.17352/amp.000006>.
9. O. E. Hentosh, Ya. A. Prykarpatsky, D. Blackmore, A. K. Prykarpatski, *Dispersionless multi-dimensional integrable systems and related conformal structure generating equations of mathematical physics*, SIGMA Symmetry Integrability Geom. Methods Appl., **079** (2019).

10. S. V. Manakov, P. M. Santini, *On the solution of the second heavenly and Pavlov equation*, J. Phys. A, **42**, 404013 (2009).
11. O. I. Morozov, A. Sergyeyev, *The four-dimensional Martinez–Alonso–Shabat equation: reductions, nonlocal symmetries, and a four-dimensional integrable generalization of the ABC equation*, J. Geom. Phys., **85**, 40–45 (2014).
12. M. Pavlov, *Kupershmidt hydrodynamic chains and lattices*, Int. Math. Res. Not., Art. ID 46987 (2006).
13. M. Pavlov, *Integrable hydrodynamic chains*, J. Math. Phys., **44**, Issue 9, 4134–4156 (2003).
14. Ya. A. Prykarpatsky, A. K. Prykarpatski, *The integrable heavenly type equations and their Lie-algebraic structure*, arXiv: 1612.07760 [nlin.SI].
15. Прикарпатський Я. А., Самойленко А. М., *Класична задача М. А. Буля, її розв'язки Пфайфера–Сато і класичний принцип Лагранжа–Даламбера для інтегровних нелінійних рівнянь небесного типу*, Укр. мат. журн., **69**, № 12, 1652–1689 (2017).
16. М. М. Prytula, O. E. Hentosh, Ya. A. Prykarpatskyu, *Differential-geometric structure and the Lax–Sato integrability of a class of dispersionless heavenly type equation*, Укр. мат. журн., **70**, № 2, 293–297 (2018).
17. B. Szablikowski, M. Błaszak, *Meromorphic Lax representations of $(1 + 1)$ -dimensional multi-Hamiltonian dispersionless systems*, J. Math. Phys., **47**, № 9, 092701 (2006).

Одержано 17.02.21